

ето отечество, чиито хубости никога не искалъ да постави по-долу и отъ най-прославения чужди прѣлести. Красотата на родната природа е сжщественъ елементъ въ неговата поезия — по това прилича на Хейдука. Когато чулъ въ Италия, че единъ англичанинъ тжгува за абрузкитѣ водопади, той си спомнилъ за българската „Розова долина“ и съ жаръ защищавалъ нейната прѣлестъ.

И така, тонътъ на горещия патриотизмъ, революционниятъ полетъ и най-послѣ, радостта отъ освобождението се прѣплитатъ въ неговитѣ поезии съ болката отъ братоубийствениятъ вражди, съ въодушевлението отъ природата, съ настроения и размишления върху исторически или политически съврѣмenni сюжети. И романитѣ и драмитѣ черпятъ изъ тѣзи източници. Докато само 6 години по-младиятъ му другаръ Ст. Михайловски черпѣлъ вдъхновение изъ живата дѣйствителностъ Ив. Вазовъ, оставалъ винаги на драго сърце върху почвата на домашната история. Въ послѣдно врѣме прѣживѣлъ триумфъ съ историческитѣ си драми, тукъ-там основани върху по-стари романи. Въ художествено отношение тѣ сж по-малоцѣнни отъ тия романи и поезии, но за повдигане народното съзнание у българитѣ иматъ мѣстно значение.

Вазовъ и до днесъ е най-изразителниятъ български поетъ, защото е израсълъ направо изъ народната душа, изъ нейнитѣ болки и тревоги. Прѣживѣлъ врѣмето на робството, на възстанията, на освобождението, а най-послѣ и врѣмето на народни грѣшки, когато народътъ му воювалъ съ братята си . . . (1885, 1913, 1915) . . . Отъ всичко черпѣлъ и зрѣялъ. Неговата „Сливница“ просто плаче за пролѣтата братска кръвъ неговитѣ „Италия“, „Поля и гори“, неговото „Избавление“ сж чудни химни на отечеството, виждано дома и отдалече. Написалъ и чудно пжтеописание отъ Русия, писалъ и сърдечни помени за падналитѣ за отечеството. Въ своитѣ разкази умѣлъ винаги дълбоко да проникне въ народния характеръ съ рѣдко умѣние да схване сжщественитѣ тонове на роднитѣ поля и гори. Наистина, българитѣ му дължатъ благодарностъ за всичко това.